

Vijeće
Europske unije

Bruxelles, 14. svibnja 2024.
(OR. en)

9097/24

Međuinstitucijski predmet:
2024/0012 (NLE)

POLCOM 167
COMER 68
RELEX 547
DUAL USE 35
RECH 173
ENER 188
ENV 433

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: PREPORUKA VIJEĆA o jačanju sigurnosti istraživanja

PREPORUKA VIJEĆA

od ...

o jačanju sigurnosti istraživanja

VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 292. vezi s člankom 182. stavkom 5.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

budući da:

- (1) Otvorenost, međunarodna suradnja i akademska sloboda srž su istraživanja i inovacija na svjetskoj razini. Međutim, zbog sve većih međunarodnih napetosti i sve veće geopolitičke važnosti istraživanja i inovacija, tijekom suradnje na međunarodnoj razini istraživači i akademska zajednica iz Unije sve su izloženiji rizicima za sigurnost istraživanja, zbog čega dolazi do zlonamjernog utjecaja na europska istraživanja i inovacije i njihove zloupotrebe na načine koji utječu na sigurnost Unije ili kojima se krše vrijednosti i temeljna prava Unije kako su definirani u Ugovoru o Europskoj uniji (UEU) i Povelji Europske unije o temeljnim pravima („Povelja”). Stoga je presudno poduprijeti sektor istraživanja i inovacija Unije i osnažiti ga za suočavanje s tim rizicima. Potrebne su precizne i razmjerne zaštitne mjere kako bi međunarodna suradnja ostala otvorena i sigurna.
- (2) Zbog promjenjivog geopolitičkog konteksta hitno je potreban zajednički odgovor svih država članica i Komisije kako bi se ojačao i iskoristio istraživački i inovacijski potencijal na razini Unije. Samo se zajedničkim naporima može zajamčiti jačanje sigurnosti istraživanja. Taj kontekst iziskuje i ponovnu uspostavu ravnoteže kad je posrijedi međunarodna suradnja u području istraživanja i inovacija uzimajući u obzir interese, vrijednosti i načela Unije kako bi se razvila i zaštitila strateška autonomija Unije te istodobno očuvalo otvoreno gospodarstvo¹ i postigli jednaki uvjeti i uravnotežena uzajamna otvorenost.

¹ Izvanredni sastanak Europskog vijeća (1. i 2. listopada 2020.) – zaključci, 13/20, točka 3.

- (3) Otvorena znanost osigurava najveću moguću pristupačnost znanstvenog istraživanja u korist same znanosti, kao i gospodarstva i društva u cjelini. Međunarodna suradnja u području istraživanja i inovacija ključna je za pronalazak rješenja za hitne globalne izazove u korist naših društava i potiče znanstvenu izvrsnost, dok međunarodna mobilnost talenata u području istraživanja obogaćuje znanstvena ispitivanja i ključna je za poticanje inovacija i postizanje znanstvenih otkrića. Akademska sloboda podrazumijeva da istraživači mogu slobodno provoditi istraživanja i odabrati metode istraživanja, kao i istraživačke partnere iz cijelog svijeta, vodeći pritom računa da akademska sloboda podrazumijeva akademsku odgovornost.
- (4) Sve veća strateška konkurencija i povratak politici moći dovode do toga da međunarodni odnosi postaju sve više transakcijski. Rezultat te promjene raznovrsne su, nepredvidive i često hibridne prijetnje². S obzirom na to da su ključno znanje i tehnologija presudni za političku, gospodarsku, obavještajnu i vojnu vodeću ulogu, neki konkurenti Unije sve više unapređuju svoje sposobnosti u tom pogledu ili aktivno provode civilno-vojne strategije fuzije.
- (5) Hibridne prijetnje mogu utjecati na sve relevantne sektore, no zbog svoje otvorenosti, akademske slobode, institucionalne autonomije i globalne suradnje sektor istraživanja i inovacija posebno je osjetljiv. Istraživači i inovatori u Uniji mogu biti cilj tih prijetnji radi stjecanja najsuvremenijeg znanja i tehnologije, ponekad služeći se obmanjujućim i prikrivenim metodama ili izravnom krađom ili prisilom, ali češće iskorištavanjem međunarodne akademske suradnje naizgled u dobroj vjeri. Osim što ugrožavaju našu sigurnost i dobrobit, hibridne prijetnje mogle bi utjecati na akademsku slobodu i istraživački integritet u Uniji.

² Zajednički okvir za suzbijanje hibridnih prijetnji – odgovor Europske unije, JOIN(2016) 18.

- (6) Sektor istraživanja i inovacija stoga se suočava s međunarodnim kontekstom koji je sve zahtjevniji za suradnju, pri čemu postoji rizik od neželjenog prijenosa ključnog znanja i tehnologije u treće zemlje koji bi se mogli upotrijebiti za jačanje vojnih kapaciteta i obavještajnih službi tih zemalja, što bi utjecalo na sigurnost Unije i njezinih država članica, ili u svrhe kojima se krše vrijednosti i temeljna prava Unije. Iako nije uvijek zakonski zabranjena, takva suradnja može izazvati znatne sigurnosne i etičke bojazni.
- (7) U skladu s institucionalnom autonomijom i akademskom slobodom, istraživačke organizacije i organizacije koje financiraju istraživanja najodgovornije su za razvoj svoje međunarodne suradnje i upravljanje tom suradnjom. Javna tijela na svim razinama trebala bi razmotriti pružanje pomoći i potpore tim organizacijama, osnažujući ih da donose informirane odluke i upravljaju rizicima za sigurnost istraživanja.
- (8) Proteklih se godina u više država članica i na razini Unije raspravlja o jačanju sigurnosti istraživanja, a pokrenute su razne inicijative:
- Komisija je u svibnju 2021. objavila Komunikaciju o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama, u kojoj se iznosi nova europska strategija za međunarodnu politiku istraživanja i inovacija. Vijeće je u rujnu 2021. odgovorilo usvajanjem zaključaka Vijeća u kojima se naglašava predanost Unije i država članica jačanju mjera za suzbijanje vanjskog upletanja;

- u Unijin Okvirni program za istraživanja i inovacije Obzor Europa za razdoblje 2021. – 2027. uvedeno je nekoliko zaštitnih mjera, čime se realizira posebna odgovornost Unije kao jednog od najvećih europskih ulagača u istraživanja;
- Vijeće je u studenome 2021. usvojilo program politike europskog istraživačkog prostora (EIP) za razdoblje 2022. – 2024. u okviru svojih zaključaka o budućem upravljanju EIP-om, u kojima je borba protiv vanjskog upletanja uključena u jednu od njegovih prioritetnih mjera;
- nadovezujući se na svoje obveze koje proizlaze iz globalnog pristupa i programa politike EIP-a Komisija je u siječnju 2022. objavila radni dokument službi Komisije o suzbijanju vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije. Osim toga, kako bi se olakšalo uzajamno učenje među državama članicama, tijekom 2023. provedena je aktivnost uzajamnog učenja;
- Europski parlament 9. ožujka 2022. donio je Rezoluciju o vanjskom upletanju u sve demokratske procese u Uniji, uključujući dezinformiranje, u kojoj poziva na jačanje akademske slobode, poboljšanje transparentnosti stranog financiranja te evidentiranje i praćenje vanjskog upletanja u kulturnu, akademsku i vjersku sferu;

- Vijeće je u travnju 2022. usvojilo zaključke o europskoj strategiji za osnaživanje visokih učilišta za budućnost Europe, u kojima se naglašava da dublja suradnja unutar Unije može biti korisna kako bi se pružila potpora visokim učilištima i kako bi se istraživačima, nastavnicima, studentima i osoblju omogućili alati potrebni za suočavanje s izazovima koji ugrožavaju pravednu globalnu suradnju, kao što su nejednakost, vanjsko upletanje i prepreke otvorenoj znanosti. Vijeće također naglašava da je potrebno promicati informirano i neovisno razumijevanje partnera iz trećih zemalja;
- Vijeće je 10. lipnja 2022. usvojilo zaključke o načelima i vrijednostima za međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija, u kojima je istaknulo važnost upravljanja rizikom i sigurnosti te pozvalo Komisiju i države članice da dodatno razviju dobre prakse;
- kad je posrijedi šira sigurnosna i obrambena perspektiva, trenutačno se u okviru Strategije EU-a za sigurnosnu uniju³ i Strateškog kompasa za sigurnost i obranu radi na zajedničkoj procjeni prijetnji i izazova te boljem usklađivanju djelovanja u području sigurnosti i obrane, među ostalim putem Unijina paketa instrumenata protiv hibridnih prijetnji, koji objedinjuje različite instrumente za otkrivanje hibridnih prijetnji i odgovor na njih;

³ COM(2020)605.

- u području pravila Unije o kontroli izvoza robe i tehnologije s dvojnomo namjenom Uredba (EU) 2021/821 Europskog parlamenta i Vijeća⁴ od velike je važnosti za sigurnost istraživanja. Kako bi pomogla istraživačkim organizacijama, Komisija je u rujnu 2021. objavila preporuku o programima usklađenosti za istraživanja koja uključuju robu s dvojnomo namjenom⁵.
- (9) Komisija i Visoki predstavnik donijeli su zajedničku komunikaciju o europskoj strategiji gospodarske sigurnosti⁶, čiji je cilj osigurati da Unija nastavi ostvarivati koristi od gospodarske otvorenosti i ujedno na najmanju moguću razinu smanji rizik za svoju gospodarsku sigurnost. U strategiji se utvrđuje pristup koji obuhvaća tri elementa: promicanje Unijine gospodarske osnove i konkurentnosti, zaštitu od rizika te partnerstva s najvećim mogućim brojem zemalja koje dijele našu zabrinutost i interese u području gospodarske sigurnosti. U svakom od tih elemenata istraživanje i inovacije imaju ključnu ulogu.

⁴ Uredba (EU) 2021/821 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. svibnja 2021. o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnomo namjenom (SL L 206, 11.6.2021., str. 1.).

⁵ Preporuka Komisije (EU) 2021/1700 od 15. rujna 2021. o programima unutarnje usklađenosti za kontrole istraživanja koja uključuju robu s dvojnomo namjenom u skladu s Uredbom (EU) 2021/821 Europskog parlamenta i Vijeća o uspostavi režima Unije za kontrolu izvoza, brokeringa, tehničke pomoći, provoza i prijenosa robe s dvojnomo namjenom (SL L 338, 23.9.2021., str. 1.).

⁶ JOIN(2023)20.

- (10) Na temelju te zajedničke komunikacije u Preporuci Komisije (EU) 2023/2113⁷ utvrđena su tehnološka područja koja su ključna za gospodarsku sigurnost Unije i u kojima s državama članicama treba provesti daljnju procjenu rizika. Procjene rizika već su prioritarno pokrenute za četiri od deset utvrđenih ključnih tehnoloških područja, konkretno za napredne poluvodiče, umjetnu inteligenciju, kvantne tehnologije i biotehnologije. Ishod tih procjena rizika, kad budu dovršene, mogao bi poslužiti kao osnova za druge moguće mjere za provedbu europske strategije gospodarske sigurnosti, uključujući mjere za poboljšanje sigurnosti istraživanja.
- (11) Nadalje, u zajedničkoj komunikaciji o europskoj strategiji gospodarske sigurnosti najavljeno je da će Komisija predložiti mjere za poboljšanje sigurnosti istraživanja kako bi se osigurala primjena postojećih instrumenata i utvrdili i uklonili preostali nedostaci te istodobno očuvala otvorenost istraživačkog i inovacijskog ekosustava. Ova je preporuka dio paketa koji je Komisija objavila u siječnju 2024. na temelju zajedničke komunikacije.
- (12) Razgovori s državama članicama i organizacijama dionika o utvrđivanju nedostataka iz prethodne točke ukazuju na to da su oblikovateljima politika i svim drugim akterima hitno potrebni veća konceptualna jasnoća te zajedničko razumijevanje aktualnih pitanja, kao i toga što odgovor politike čini razmjernim i učinkovitim.

⁷ Preporuka Komisije (EU) 2023/2113 od 3. listopada 2023. o ključnim tehnološkim područjima za gospodarsku sigurnost EU-a za daljnju procjenu rizika s državama članicama (SL L, 2023/2113, 11.10.2023., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reco/2023/2113/oj>).

- (13) Sve veći broj država članica oblikovao je ili oblikuje politike kojima se nastoji poboljšati sigurnost istraživanja. Iako ta nastojanja općenito doprinose podizanju svijesti i jačanju otpornosti, da bi bila istinski učinkovita, razvoj i provedba zaštitnih mjera trebali bi se dosljedno primjenjivati na svim razinama, među ostalim na razini Unije te na nacionalnoj i regionalnoj razini, kao i na razini istraživačkih organizacija i organizacija koje financiraju istraživanja. Stoga je potrebna koordinacija na razini Unije i potpora Komisije za izgradnju kapaciteta i razmjenu praksi kako bi se zaštitio integritet EIP-a, uz poštovanje nadležnosti država članica za daljnje djelovanje, primjerice razvojem regulatornih okvira.
- (14) Važno je strukturno procijeniti hibridne prijetnje koje utječu na istraživački i inovacijski ekosustav i poboljšati informiranost o stanju među oblikovateljima politika, oslanjajući se na Službu za jedinstvenu obavještajnu analizu, posebno jedinicu za otkrivanje hibridnih prijetnji, te uzimajući u obzir rad Europskog centra izvrsnosti za suzbijanje hibridnih prijetnji, Agencije Europske unije za kibersigurnost i Europskog centra za kibernetički kriminalitet koji je osnovao Europol u vezi s prijetnjama u području kibernetičke sigurnosti.
- (15) Uzimajući u obzir da se znatan udio istraživanja i inovacija odvija u privatnom sektoru, trebalo bi naglasiti da se, unatoč tome što rizici kojima su poduzeća izložena mogu biti slični, njihova priroda, potrebe i kapaciteti razlikuju od prirode, potrebe i kapaciteta istraživačkih organizacija.

- (16) Dužnu pozornost trebalo bi posvetiti iskustvu država članica i ključnih međunarodnih partnera u području politika, pri čemu valja istaknuti da bi trebalo osmisлити pristup koji odgovara jedinstvenom europskom kontekstu. Dobre prakse razmjenjuju se, primjerice, u okviru multilateralnog dijaloga o vrijednostima i načelima međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija, u okviru pregovora o pridruživanju i sastanaka Zajedničkog upravljačkog odbora za znanost i tehnologiju u kontekstu međunarodnih sporazuma o znanosti i tehnologiji, kao i u multilateralnim forumima, kao što je skupina G-7, i okviru relevantnih multilateralnih aranžmana za kontrolu izvoza.
- (17) Sigurnost istraživanja područje je kojem se pridaje sve veća pozornost, a aktualna rasprava o povezanim rizicima i najboljem načinu upravljanja njima sve je intenzivnija. Stoga postoji potreba za daljnjim podizanjem svijesti, promicanjem i olakšavanjem uzajamnog učenja između država članica i relevantnih organizacija dionika te doprinošenjem fleksibilnom i brzom pristupu učenju.
- (18) Za potrebe ove Preporuke:
1. „sigurnost istraživanja” odnosi se na predviđanje rizika i upravljanje rizicima povezanim s: (a) nepoželjnim prijenosom ključnog znanja i tehnologije koji može utjecati na sigurnost Unije i njegovih država članica, primjerice u vojne ili obavještajne svrhe u trećim zemljama; (b) zlonamjernim utjecajem na istraživanje, pri čemu se istraživanje može instrumentalizirati iz trećih zemalja ili ga one mogu instrumentalizirati, među ostalim radi stvaranja dezinformacija ili poticanja autocenzure među studentima i istraživačima, čime bi se kršili akademska sloboda i istraživački integritet u Uniji; (c) kršenjem etičkih normi ili integriteta, pri čemu se znanje i tehnologije upotrebljavaju za suzbijanje, kršenje ili ugrožavanje vrijednosti i temeljnih prava Unije, kako su definirana u Ugovorima;

2. „sektor istraživanja i inovacija” odnosi se na sve istraživačke organizacije, uključujući visoka učilišta ako provode istraživanja, organizacije koje financiraju istraživanja i istraživačke infrastrukture u Uniji, kao i na sve druge aktere u istraživačkom i inovacijskom ekosustavu Unije. Iako elementi ove Preporuke mogu biti jednako relevantni za poduzeća, potrebna je suradnja s akterima iz privatnog sektora kako bi se razmotrilo pitanje njihove sigurnosti istraživanja;
3. „istraživačka organizacija” znači svaka neprofitna organizacija koja provodi znanstveno istraživanje;
4. „međunarodna suradnja” odnosi se na suradnju istraživačkih organizacija i organizacija koje financiraju istraživanja s poslovnim nastanom u Uniji ili pojedinačnih istraživača koje financiraju te organizacije, s jedne strane, i subjekata, uključujući poduzeća, s poslovnim nastanom izvan Unije ili pojedinačnih istraživača koje financiraju ti subjekti, s druge strane. Suradnju s istraživačkim organizacijama i poduzećima s poslovnim nastanom u Uniji koji su u vlasništvu ili pod kontrolom subjekata izvan Unije trebalo bi razmotriti na temelju procjene rizika;

5. „procjena rizika” odnosi se na postupak u okviru međunarodne suradnje u području istraživanja i inovacija u kojem se u obzir uzima kombinacija glavnih čimbenika rizika. Kombinacija tih čimbenika određuje razinu rizika. Ključni elementi koje treba procijeniti mogu se podijeliti u četiri kategorije: (a) profil rizičnosti organizacije sa sjedištem u Uniji koja se upušta u međunarodnu suradnju: razmotriti prednosti i ranjivosti organizacije relevantne za istraživački projekt, uključujući financijsku ovisnost; (b) područje istraživanja i inovacija u kojem će se odvijati međunarodna suradnja: razmotriti je li projekt usmjeren na područja istraživanja koja uključuju ključno znanje i tehnologiju, metodologije, podatke ili istraživačke infrastrukture koje se smatraju posebno osjetljivima iz perspektive sigurnosti ili vrijednosti i temeljnih prava Unije; (c) profil rizičnosti treće zemlje u kojoj međunarodni partner ima sjedište ili u kojoj se nalazi subjekt u čijem je vlasništvu ili pod čijom je kontrolom (primjerice primjenjuju li se na zemlju mjere ograničavanja ili ima ili slabe rezultate u području vladavine prava ili zaštite ljudskih prava, agresivnu strategiju civilno-vojne fuzije ili ograničenu akademsku slobodu); (d) profil rizičnosti međunarodne partnerske organizacije, to jest dubinski analizirati organizaciju s kojom će se surađivati kako bi se, među ostalim, utvrdilo primjenjuju li se na nju mjere ograničavanja ili je povezana s vojskom, koja je opredijeljenost uključenih istraživača ili osoblja i koje su namjere partnera u pogledu krajnje uporabe ili primjene rezultata istraživanja;

6. „ključno znanje i tehnologija” odnosi se na znanje i tehnologiju, uključujući znanje i iskustvo, u područjima u nastajanju i disruptivnim područjima te u područjima koja su ključna za gospodarsku konkurentnost, socijalno blagostanje i sigurnost Unije i njezinih država članica i u kojima je, posljedično, prekomjerna ovisnost o trećim zemljama nepoželjna, uzimajući u obzir dinamičnu prirodu sigurnosti istraživanja i promjenjive rizike. To uključuje, ali nije ograničeno na istraživanja i inovacije s potencijalom za dvojnju namjenu;
7. „treće zemlje” odnosi se na sve zemlje koje nisu zemlje Unije.

PREPORUČUJE DRŽAVAMA ČLANICAMA I EUROPSKOJ KOMISIJI DA:

1. u obzir uzmu sljedeća načela odgovorne internacionalizacije pri osmišljavanju i provedbi mjera politike za povećanje sigurnosti istraživanja:
 - (a) nastave promicati i braniti akademsku slobodu i institucionalnu autonomiju, uzimajući u obzir da su istraživačke organizacije najodgovornije za svoju međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija;
 - (b) nastave promicati i poticati otvorenu i ujedno sigurnu međunarodnu suradnju u području istraživanja i inovacija, u skladu s načelom „otvoreni koliko je to moguće, zatvoreni koliko je to potrebno”, osiguravajući da rezultati istraživanja budu vidljivi, dostupni, interoperabilni i ponovno upotrebljivi (načela FAIR) i uzimajući u obzir primjenjiva ograničenja, uključujući sigurnosna pitanja;
 - (c) osiguraju proporcionalnost mjera: u slučaju uvođenja zaštitnih mjera, one ne bi trebale prelaziti ono što je nužno za ublažavanje relevantnih rizika i izbjegavanje nepotrebnog administrativnog opterećenja. Cilj je upravljati rizikom, a ne izbjeći rizik;
 - (d) mjere za sigurnost istraživanja usmjere na zaštitu gospodarske sigurnosti, kao i na sigurnost Unije i nacionalnu sigurnost, te brane i promiču vrijednosti i temeljna načela Unije, akademsku slobodu i istraživački integritet, izbjegavajući pritom protekcionizam i političku instrumentalizaciju istraživanja i inovacija;

- (e) promiču samoupravljanje u sektoru istraživanja i inovacija, unutar primjenjivog regulatornog okvira, osnažujući svoje aktere za donošenje informiranih odluka i ističući društvenu odgovornost istraživačkih organizacija, vodeći pritom računa da akademska sloboda podrazumijeva akademsku odgovornost;
- (f) usvoje pristup na načelu uključenosti svih dijelova vlade, kojim se objedinjuju relevantno stručno znanje i vještine, osigurava sveobuhvatan pristup sigurnosti istraživanja i potiče usklađenost vladinih mjera i komunikacije usmjerenih na sektor istraživanja i inovacija, uključujući korake potrebne za usavršavanje i prekvalifikaciju relevantne radne snage;
- (g) primjenjujući pristup utemeljen na riziku donose politike koje su primjenjive u svakoj zemlji te utvrde i uklone rizike za sigurnost istraživanja na njihovu izvoru, s obzirom na to da je to najbolje jamstvo da se zadrži uravnotežen pristup mogućnostima i rizicima u suradnji u području istraživanja i inovacija i da se ne zanemari razvoj prijatni, uključujući pojavu novih prijetećih aktera;
- (h) osiguraju da se poduzme sve što je moguće da bi se izbjegli svi oblici izravne i neizravne diskriminacije i stigmatizacije skupina i pojedinaca, koji bi se mogli pojaviti kao neželjene posljedice zaštitnih mjera, i osiguraju potpuno poštovanje temeljnih prava utvrđenih u Povelji;

- (i) uvažavaju dinamičnu prirodu sigurnosti istraživanja koju oblikuju novi uvidi, promjenjivi rizici i geopolitički kontekst, za što je potreban pristup učenju s periodičnim revizijama i ažuriranjima kako bi se osiguralo da politike u području sigurnosti istraživanja i povezani naponi za izgradnju kapaciteta ostanu ažurni, djelotvorni i razmjerni te u skladu s navedenim načelima.

PREPORUČUJE DRŽAVAMA ČLANICAMA DA: uzimajući u potpunosti u obzir supsidijarnost, proporcionalnost, institucionalnu autonomiju i akademsku slobodu, te u skladu s nacionalnim posebnostima država članica, različita polazna stanja i njihovu isključivu nadležnost u pogledu nacionalne sigurnosti, ne dovodeći u pitanje mogućnost država članica da odu korak dalje:

2. rade na razvoju i provedbi usklađenog skupa političkih mjera za jačanje sigurnosti istraživanja, služeći se na najbolji mogući način elementima navedenima u ovom odjeljku;
3. sudjeluju u dijalogu sa sektorom istraživanja i inovacija u cilju definiranja odgovornosti i uloga te razvoja nacionalnog pristupa, ako on već nije uspostavljen, na primjer putem smjernica ili popisa relevantnih mjera i inicijativa za jačanje sigurnosti istraživanja s jasnim postupkom provedbe, uzimajući pritom u obzir smjernice Komisije i dostupne alate za potporu;

4. prema potrebi, stvore novu ili ojačaju postojeću strukturu ili uslugu potpore kako bi se akterima u sektoru istraživanja i inovacija pomoglo da se nose s rizicima povezanima s međunarodnom suradnjom u području istraživanja i inovacija. Okupljanjem međusektorskog stručnog znanja i vještina takva struktura ili usluga potpore mogla bi proizvesti informacije i savjete koje istraživačke organizacije i organizacije koje financiraju istraživanja mogu upotrebljavati za donošenje informiranih odluka, procjenjujući prednosti i rizike buduće međunarodne suradnje i drugih usluga za kojima sektor istraživanja i inovacija ima jasnu potrebu, uključujući aktivnosti podizanja svijesti i osposobljavanja;
5. učvrste bazu dokaza za oblikovanje politika u području sigurnosti istraživanja analizom prijetnji, među ostalim iz perspektive kibernetičke sigurnosti;
6. olakšaju razmjenu informacija između istraživačkih organizacija i organizacija koje financiraju istraživanja s jedne strane i obavještajnih agencija s druge strane, na primjer putem povjerljivih i nepovjerljivih informativnih sastanaka ili posebnih časnika za vezu;
7. razvijaju i ojačaju međusektorsku suradnju unutar vlade, posebno okupljanjem oblikovatelja politika odgovornih za visoko obrazovanje, istraživanje i inovacije, trgovinu, vanjske poslove te obavještajne podatke i sigurnost;
8. steknu uvid u otpornost sektora te djelotvornost i proporcionalnost primjenjivih politika u području sigurnosti istraživanja, među ostalim redovitim testiranjem otpornosti i simulacijama incidenata, uzimajući prema potrebi u obzir potporu Komisije;

9. obrate posebnu pozornost na međunarodnu suradnju u područjima koja obuhvaćaju ključno znanje i tehnologiju, uključujući ona utvrđena u Preporuci Komisije (EU) 2023/2113 te ishode takvih zajedničkih procjena rizika;
10. kako bi se osigurala usklađenost s primjenjivim pravilima Unije o kontroli izvoza robe s dvojnog namjenom i mjerama ograničavanja donesenima na temelju članka 29. UEU-a i članka 207. i 215. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, poduzmu nacionalne mjere u pogledu nematerijalnog prijenosa tehnologije i postrože provedbu i izvršavanje mjera ograničavanja koje su relevantne za istraživanje i inovacije;
11. proaktivno daju doprinos jedinstvenoj platformi Unije za suzbijanje vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije razmjenom alata i resursa razvijenih zahvaljujući javnom financiranju kako bi se olakšalo prekogranično prihvaćanje tih alata i resursa i njihova primjena na pristupačan i siguran način prilagođen korisnicima;
12. u suradnji s privatnim sektorom izrade smjernice za poduzeća uključena u istraživanja i inovacije, među ostalim za *start-up* poduzeća, *spin-off* poduzeća te mala i srednja poduzeća s intenzivnom istraživačkom djelatnošću. U tom bi pogledu trebalo ukazati na postojeća pravila, uključujući pravila o kontroli izvoza robe s dvojnog namjenom, provjeri stranih ulaganja i aktualnom radu na praćenju ulaganja u inozemstvu;
13. ako je to relevantno i na temelju procjene rizika, razmotre primjenu mjera iz ove Preporuke na aktivnosti međunarodne suradnje povezane s mobilnošću istraživača;

Uloga organizacija koje financiraju istraživanja

14. surađuju s organizacijama koje financiraju istraživanja kako bi ih potaknule da osiguraju sljedeće:
- (a) da sigurnost istraživanja bude sastavni dio postupka prijave pri kojem se u obzir uzimaju različiti čimbenici koji zajedno definiraju profil rizičnosti projekta. Cilj je potaknuti korisnike da uzmu u obzir kontekst u kojem se odvija suradnja u području istraživanja i inovacija i o tome koji bi razlozi i (tajni) planovi mogli imati ulogu, osiguravajući da se potencijalni rizici i prijetnje unaprijed utvrde;
 - (b) da se istraživački projekti odabrani za financiranje koji izazivaju zabrinutost podvrgavaju procjeni rizika razmjernoj njihovom profilu rizičnosti, iz čega bi proizašao dogovor o odgovarajućem upravljanju rizicima, pritom osiguravajući da se vrijeme potrebno za dodjelu bespovratnih sredstava nepotrebno ne produljuje te izbjegavajući nepotrebno administrativno opterećenje;
 - (c) da pri sklapanju sporazumâ o istraživačkom partnerstvu sa stranim subjektima, što uključuje memorandume o razumijevanju, uvijek razmotre moguće rizike povezane s međunarodnom suradnjom i uključe ključne okvirne uvjete, kao što su poštovanje vrijednosti i temeljnih prava Unije, akademska sloboda, reciprocitet i dogovori o upravljanju intelektualnom imovinom, uključujući širenje i iskorištavanje rezultata, licenciranje ili prijenos rezultata i stvaranje *spin-off* poduzeća, te da uspostave izlaznu strategiju u slučaju nepoštovanja uvjeta sporazumâ;

- (d) da pri primjeni zaštitnih mjera u nacionalnim programima financiranja uzimaju u obzir one koje se primjenjuju u relevantnim Unijnim programima financiranja;
- (e) da podnositelji zahtjeva traže jamstva od budućih partnera za projekte visokog rizika, na primjer putem sporazuma o partnerstvu, uzimajući u obzir ključne okvirne uvjete kao što su oni navedeni u točki 15. podtočki (c);
- (f) da su u organizaciji za financiranje dostupni odgovarajuće stručno znanje i vještine za bavljenje pitanjima sigurnosti istraživanja te da se sigurnost istraživanja integrira u postojeće mjere praćenja i evaluacije, uključujući praćenje incidenata i poduzimanje pravodobnih i vjerodostojnih mjera u slučaju neusklađenosti;

Potporna istraživačkim organizacijama

15. potiču i podupiru istraživačke organizacije da:

- (a) zajedno s drugim istraživačkim organizacijama sudjeluju u razmjeni informacija, uzajamnom učenju, razvoju alata i smjernica te izvješćivanju o incidentima i da razmotre objedinjavanje resursa kako bi se na najbolji način iskoristili ograničeni i raspršeni resursi i stručno znanje;
- (b) sustavno provode unutarnje postupke upravljanja rizikom, među ostalim provedbom procjene rizika, dubinskom analizom potencijalnih partnera i pribjegavanjem višim razinama internog donošenja odluka u slučaju pitanja koja izazivaju zabrinutost, izbjegavajući pritom nepotrebno administrativno opterećenje;

- (c) pri sklapanju sporazumâ o istraživačkom partnerstvu sa stranim subjektima, što uključuje memorandume o razumijevanju, uvijek razmotre moguće rizike povezane s međunarodnom suradnjom i uključe ključne okvirne uvjete, kao što su poštovanje vrijednosti i temeljnih prava EU-a, akademska sloboda, reciprocitet i dogovori o upravljanju intelektualnom imovinom, uključujući širenje i iskorištavanje rezultata, licenciranje ili prijenos rezultata i stvaranje *spin-off* poduzeća, te da uspostave izlaznu strategiju u slučaju nepoštovanja uvjeta sporazumâ;
- (d) procijene rizike povezane s programima za talente u području istraživanja i inovacija koje sponzoriraju strane vlade, obraćajući posebnu pozornost na sve nepoželjne obveze nametnute njihovim korisnicima, te zajamče da pružatelji tečajeva i osposobljavanja u obrazovnim ustanovama koje financiraju strane vlade poštuju mandat i pravila ustanove domaćina;
- (e) ulažu u interno stručno znanje i vještine u području sigurnosti istraživanja, zaduže odgovarajuće organizacijske razine za sigurnost istraživanja i ulažu u kibernetičku higijenu i stvaranje kulture u kojoj postoji ravnoteža između otvorenosti i sigurnosti;
- (f) olakšaju pristup programima osposobljavanja, uključujući internetske tečajeve, za novo i postojeće istraživačko osoblje te razviju programe obrazovanja i osposobljavanja usmjerene na osposobljavanje savjetnika za sigurnost i drugih relevantnih aktera te osposobljavanje osoba koje zapošljavaju i osoba koje se bave internacionalizacijom da u okviru strukturnog postupka provjere u prijavama za istraživačka radna mjesta provjeravaju i otkrivaju elemente koji izazivaju zabrinutost, posebno u istraživačkim područjima koja obuhvaćaju ključno znanje i tehnologiju;

- (g) u znanstvenim publikacijama i svim drugim oblicima širenja rezultata istraživanja osiguraju potpunu transparentnost izvora financiranja i opredjeljenosti istraživačkog osoblja, izbjegavajući pritom da ovisnost o stranim zemljama i sukob interesa ili obveze prema njima utječu na kvalitetu i sadržaj istraživanja;
- (h) uvedu sektorizaciju, fizičku i virtualnu, koja bi zajamčila da se u područjima kao što su laboratoriji i istraživačka infrastruktura pristup podacima i sustavima koji su posebno osjetljivi odobrava na temelju stroge nužnosti pristupa, i da za internetske sustave postoje robusni mehanizmi za kibernetičku sigurnost;
- (i) procijene rizike povezane s opremom, laboratorijima i istraživačkim infrastrukturama koje sponzoriraju ili nabave od subjekata s poslovnim nastanom u trećim zemljama ili pod njihovom kontrolom, s posebnim naglaskom na nepoželjnim obvezama nametnutima organizacijama domaćinima;
- (j) osiguraju sprečavanje svih oblika izravne i neizravne diskriminacije i stigmatizacije te zaštitu sigurnosti pojedinaca, posebno obrađujući pažnju na pritisak koji na dijasporu vrši zemlja podrijetla i druge oblike zlonamjernog utjecaja, što bi moglo dovesti do autocenzure i utjecati na sigurnost stranih istraživača, doktoranada i studenata, te osiguraju da se incidenti prijave;

PREPORUČUJE KOMISIJI DA:

16. u potpunosti iskoristi otvorenu metodu koordinacije, posebno upravljačke strukture EIP-a, i podupire provedbu ove Preporuke podizanjem svijesti, olakšavanjem i promicanjem uzajamnog učenja, omogućivanjem izgradnje kapaciteta i olakšavanjem dosljednosti politika; te da sadržaj ove Preporuke uvrsti na dnevni red relevantnih strateških platformi i odbora;
17. razvije i održava jedinstvenu platformu Unije za suzbijanje vanjskog upletanja u istraživanje i inovacije, čiji je cilj konsolidirati sve relevantne podatke, alate, izvješća i druge resurse razvijene na razini Unije te na nacionalnoj, regionalnoj ili organizacijskoj razini, ili izvan Unije, istodobno osiguravajući da su predstavljeni na pristupačan i siguran način prilagođen korisnicima;
18. podupire prikupljanje dokaza za oblikovanje politika u području sigurnosti istraživanja i objedini relevantno stručno znanje država članica i dionika te istraži i procijeni mogućnosti za strukturiraniju potporu u tom pogledu, primjerice putem europskog stručnog centra za sigurnost istraživanja, uzimajući u obzir postojeće strukture i povezujući ga s jedinstvenom platformom; nadalje, s vremenom bi se mogle dodati i druge funkcije za potporu državama članicama i sektoru istraživanja i inovacija;
19. u suradnji s Visokim predstavnikom Unije za vanjske poslove i sigurnosnu politiku poboljša informiranost o stanju među oblikovateljima politika provedbom strukturirane procjene hibridnih prijetnji koje utječu na istraživački i inovacijski ekosustav;

20. razvije metodologiju testiranja otpornosti istraživačkih organizacija koju države članice na dobrovoljnoj osnovi mogu upotrijebiti na svojim istraživačkim organizacijama;
21. u suradnji s državama članicama i uz sudjelovanje dionika nastavi raditi na procjeni rizičnosti ključnih tehnologija i sudjeluje u dijalogu kako bi se osigurala razmjena informacija i dosljednost pristupa u pogledu procjene rizika i zaštitnih mjera za sigurnost istraživanja u nacionalnim programima financiranja i relevantnim Unijinim programima financiranja;
22. razvija alate i resurse, primjenjive na svaku zemlju, ali i na pojedine zemlje, radi potpore istraživačkim organizacijama u provedbi dubinske analize potencijalnih partnera iz trećih zemalja;
23. organizira, zajedno s organizacijama dionika na razini Unije, vodeće dvogodišnje događanje o sigurnosti istraživanja, čiji je cilj razmjena informacija i razmjena usmjerena na rješenja;
24. prema potrebi izradi interpretativne smjernice o osmišljavanju postupaka procjene rizika, kao i o primjeni relevantnog zakonodavstva Unije. To se posebno odnosi na pravila o kontroli izvoza, posebno na nematerijalni prijenos tehnologije, zahtjeve u pogledu viza za strane istraživače i tumačenje određenih zahtjeva u pogledu otvorene znanosti i upravljanja intelektualnom imovinom iz perspektive sigurnosti istraživanja;
25. surađuju sa sektorom istraživanja i inovacija te s državama članicama radi procjene najboljeg načina za povećanje transparentnosti izvora financiranja istraživanja i opredijeljenosti istraživača;

26. ojača dijalog i suradnju s međunarodnim partnerima u području sigurnosti istraživanja razmjenom informacija i iskustava, razmjenom najboljih praksi i traženjem načina za usklađivanje zaštitnih mjera te da uzme u obzir mogućnost zauzimanja zajedničkog stajališta Unije o toj temi na multilateralnim forumima.

Praćenje napretka

27. Komisija se poziva da na transparentan način i na temelju jasnih pokazatelja prati napredak postignut u provedbi ove Preporuke, u bliskoj suradnji s državama članicama i nakon savjetovanja s uključenim dionicima, putem platforme za politiku EIP-a, te da svake dvije godine izvješćuje Vijeće u okviru svojeg dvogodišnjeg izvješćivanja o globalnom pristupu istraživanju i inovacijama i postojećeg izvješćivanja o Okvirnom programu za istraživanja i inovacije.
28. S obzirom na to da je hitno potreban zajednički odgovor, države članice pozivaju se da provedu ovu Preporuku i da Komisiji dostave informacije o svojem nacionalnom pristupu (iz treće preporuke državama članicama) kao osnovu za navedene aktivnosti praćenja i izvješćivanja koje provodi Komisija.

29. Nakon temeljite procjene i uzimajući u obzir budući razvoj geopolitičke situacije mogu se predložiti daljnje mjere i koraci.

Sastavljeno u Bruxellesu

Za Vijeće

Predsjednik/Predsjednica
